

Prinsesseskolerne i Dronninglund Sogn

I Dronninglund sogn, Danmarks største landsogn, indrettedes tidligt skolevæsen. I 1719 gav ejeren til Dronninglund Slot, prinsesse Sophie Hedevig, en fundats, der sikrede det økonomiske grundlag for syv skoler i Dronninglund sogn, nemlig i Bolle, Hjallerup, Dorf, Thorup, Ørsø, Asaa og Gerå.

Prinsesseskolerne skal ses i forbindelse med pietismens indtrængen og det forhold, at kong Frederik IV fra 1721 grundlagde skoler på sine ryttergodser. Prinsesse Sophie Hedevig angiver også klart religiøse motiver for sin fundats: »Ellers som intentionen af denne anordning sigter alene til at plante i ungdommen den sande kristendom og gudsfrygt, hvortil skriven og regne-kunsten ikke egentlig henhører, mens derimod derved tiden kun forspildes, thi skal regnekunsten her kun agtes som et tilføjjet værk.«

I fundatsen står, at Sophie Hedevig har ladet skolerne fra ny opbygge, og man har hidtil troet, at hun har oprettet det første organiserede skolevæsen i Dronninglund sogn. Imidlertid fremgår det af det skøde, der blev udfærdiget ved prinsessens overtagelse af Dronninglund Slot i 1716, at hendes moder, dronning Charlotte Amalie, allerede havde oprettet fem skoler i sognet, en i hver fjerding:

»Ellers befindes udi forbemeldte Dronninglunds sogn fem skolehuse, et ved hver fjerding på fire á fem fag, hvilke vor højst salige fru Moder har ladet opbygge og enhver af skoleholderne tillagt årligt to tønnder rug, en tønnde byg, to læs træ til brændevæd og et læs til skolehusenes vedligeholdelse, som forretningen afvigte 18. april afvigte år 1715 fol. 107 nærmere forklarer.«

De fem skolehuse lå i Bolle, Hjallerup, Dorf, Ørsø og Asaa.

Dronning Charlotte Amalie ejede Dronninglund Slot fra 1690 til sin død i 1714, så Dronninglund sogns skolevæsen må føje nogle år til sin alder, og Charlotte Amalie må tilskrives en større indsats for Dronninglund sogn end ændringen af Hundslund Klosters navn til Dronninglund.

Anna Kathrine Nielsen

Historisk-Pædagogisk Studiesamling ved DPU

Af Morten Petersen

På Danmarks Pædagogiske Universitet arbejdes der på at oprette et arkiv med navnet Historisk-Pædagogisk Studiesamling. Samlingen skal kaste lys over universitetets forhistorie, især med henblik på den forskning og uddannelse, som blev drevet af de hedengangne institutioner Danmarks Pædagogiske Institut, Danmarks Lærerhøjskole og Danmarks Pædagoghøjskole. Det moderne DPU er jo opstået som en fusion af disse læreanstalter og er sidste knopskud på en lang udvikling. Vi indsamler privatarkiver fra pensionerede medarbejdere, afholder interviews kredsende om forskernes faglige biografier og forsøger generelt at dokumentere institutionernes indsats og betydning for efterkrigstidens pædagogiske udvikling. Søren Ehlers er formand for bestyrelsen.

Ildsjæle i miljøet omkring DPU har i længere tid samlet materialer, men Historisk-Pædagogisk Studiesamling blev først en håndfast realitet med en bestyrelse, en fuldtids videnskabelig medarbejder og løst tilknyttet arbejdskraft fra august 2003. Arbejdet i det første år er først og fremmest gået med at sammenbringe, ordne og kvalificere arkivalier, som spredt blev opbevaret af universitetet selv og partnere fra BUPL over CVU'er til de private hjemms kælderbeholdninger af film, fotos og notater. En lang række af kilder, som ikke er omfattet af afleveringer til Statens Arkiver, men er så historisk betydningsfulde, at de ikke må prigsives glemslen. Den kommende tid arbejdes der ud over de løbende indsamlinger på en registrering af de omfattende materialer og en hjemmeside.

Bestyrelsen bag samlingen ønsker at virke initierende for forskning i efterkrigstidens pædagogiske udvikling og håber i fremtiden at kunne forløse et program under overskriften *Da pædagogik blev videnskab*. Medlem af bestyrelsen, Erik Jensen, har en bog på trapperne om Danmarks Lærerhøjskole i 1960'erne. Forfatteren var administrator samme sted frem til 1989. Som et led i bestræbelserne har man i foråret 2004 afholdt seminaret *Det faglig-pædagogiske* om nu afdøde Carl Aage Larsens pædagogiske tænkning. Carl Aage Larsen var professor i didaktik ved Danmarks Lærerhøjskole.

Historisk-Pædagogisk Studiesamling åbner for offentligheden i september år 2005.

Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie

Vedtægterne er, som det ses, blevet revideret, og det indebærer bl. a., at generalforsamlingen for fremtiden holdes først på året. Medlemmerne kan derfor forvente to årlige indkaldelser – en til generalforsamlingen i foråret og en til årsmødet i efteråret.

I 2003 blev årsmøde og generalforsamling holdt på Århus Katedralskole, og mange medlemmer benyttede lejligheden til at besøge Kvindemuseets udstilling om piger i gymnasiet. Som foredragsholdere havde Selskabet lektor Johan Bender, der også viste rundt på skolen, og lektor Knud Holch Andersen, der talte om den forestående gymnasireform. Ved generalforsamlingen var der genvalg til Christian Larsen, Erik Nørr og Vagn Skovgaard-Petersen. Forstander Thorstein Balle, Den frie Lærerskole afgik som styrelsesmedlem, og i stedet valgtes rektor Søren K. Lauridsen, Jysk Pædagogseminarium.

Roskilde Universitetscenter var hjemsted for årsmødet og generalforsamlingen den 9. oktober 2004. Docent Viggo Plum og lektor Peter Skriver fra Institut for Geografi og Internationale Udviklingsstudier var vore værter. Viggo Plum holdt foredrag om RUCs historie, og Peter Skriver viste rundt på campus. Generalforsamlingen vedtog en kontingentforhøjelse på 25 kr. og genvalgte Lejf Degnbol, Søren Ehlers og Keld Grinder-Hansen til styrelsen. Lektor Karen Braad og sekretariatsmedarbejder Anne Slej Kristensen afgik. Nyvalgt blev forskningsassistent Morten Petersen, Historisk-Pædagogisk Studiesamling på DPU.

Søren Ehlers